

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

МЕЛЬНИК МАРІЯ ІВАНІВНА

УДК 631.11:658.589:658.152

**ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ**

08.00.04 «Економіка та управління підприємствами»
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Полтава - 2018

Дисертацією є кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Робота виконана у Сумському національному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент

Геєнко Михайло Миколайович,
Сумський національний аграрний університет;
завідувач кафедри фінансів

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор

Березіна Людмила Михайлівна
Полтавська державна аграрна академія
професор кафедри економіки підприємств

кандидат економічних наук, доцент

Хорішко Катерина Сергіївна
Дніпропетровський національний університет
залізничного транспорту імені академіка Всеволода
Лазаряна
доцент кафедри фінансів та економічної безпеки

Захист відбудеться «23» листопада 2018 р. о 10.0 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 44.887.01 по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук у Полтавській державній аграрній академії за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3, корпус № 4, ауд. 417.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Полтавської державної аграрної академії за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3, корпус № 2.

Автореферат розісланий «22» жовтня 2018 р.

Учений секретар

спеціалізованої вченої ради

В. І. Аранчій

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стійке економічне зростання аграрних підприємств обумовлює високий рівень наукового забезпечення виробництва (науки, техніки, технології, виробничого досвіду, науково-технічних кадрів) та інтелектуалізації виробничих процесів. Тобто сприйняття та впровадження нових радикальних і модифікованих ідей має стати обов'язковою умовою їх господарської діяльності в конкурентному ринковому середовищі. Підвищення інноваційної активності неможливе без фінансової складової. Інвестування забезпечує надходження коштів для здійснення інноваційної діяльності, створює стимули та умови для розробки інновацій, сприяє ефективному формуванню їх витрат, реалізує необхідну еластичність надходжень фінансових ресурсів відповідно до проміжних етапів інноваційного процесу. Отже, інноваційний розвиток аграрних підприємств, виходячи з досвіду ринково розвинених країн, неможливий без дієвого механізму, правил та джерел інвестування, формування системи ризик-менеджменту та створення інноваційних фондів для зменшення фінансово-кредитних зобов'язань.

Проблемами вивчення теоретичних, методологічних та практичних засад інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств, в тому числі і аграрних, присвячена значна кількість наукових праць. Це - праці таких вчених, як Амоша О. І., Ансофф І., Аптекарь С. С., Аранчій В. І., Бабенко А. Г., Бажал Ю. М., Березіна Л. М., Бланк І. О., Борисова В. А., Брудник С. С., Гальчинський А. С., Геєнко М. М., Голубенко А. А., Ковальов В. В., Койлі Б., Лозинська Т. М., Макаренко М. П., Махмудов Х. З., Михайлова Л. І., Назаренко І. М., Овчаренко Т. С., Писаренко В. В., Плаксієнко В. Я., Пригожин А. І., Райс Т., Савчук О. О., Санто Б., Соломатін А. Н., Сухоруков А. І., Терещенко С. І., Харів П. С., Хобта В. М., Чупіс В. А., Шумпетер Й. та інших.

Разом з тим, ряд питань інноваційно-інвестиційного розвитку аграрних підприємств, потребують подальшого вивчення. Зокрема, як формування інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств, моделювання розмірів і форм інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку, обґрунтування державної підтримки, ризик-менеджменту та створення і реалізація інноваційних фондів підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку. Всі ці та інші питання обумовлюють актуальність досліджуваної проблеми та зумовили вибір і тему дисертаційних досліджень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження здійснювалось згідно тематики науково-дослідних робіт Сумського національного аграрного університету: «Формування механізму реалізації інтегрованого територіального управління в умовах переходу до сталого розвитку» (0117U006534) та «Науково-практичні засади формування екологічно орієнтованих венчурних фондів у аграрному виробництві (0116U006093)». В межах вказаних тем автором проводилась соціо-еколого-економічна оцінка інноваційних проектів аграрних підприємств, обґрунтувалась необхідність інноваційного енергозбереження, створення

інноваційних фондів та екологоорієнтованих проектів для сільськогосподарських підприємств.

Крім того на базі Варшавського університету природничих наук за Грантовою програмою Національної комісії Польщі у справах ЮНЕСКО автором розроблялись теоретичні, методичні та практичні рекомендації за одноіменною темою (2017 рік).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розвиток теоретико-методичних засад та обґрунтування напрямків і практичних рекомендацій щодо формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві.

Комплексний підхід до реалізації поставленої мети обумовив необхідність вирішення таких задач:

- узагальнити сутність інноваційно-інвестиційного розвитку та його захисту в сільськогосподарських підприємствах;

- вивчити сучасний досвід, види та методи інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств;

- проаналізувати сучасний стан та оцінити рівень інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств;

- здійснити моделювання інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств з врахуванням регіональних особливостей;

- ідентифікувати фактори для різних організаційно-правових форм в сільському господарстві, що перешкоджають інвестиційному забезпеченню інноваційного розвитку та врахувати їх в державній політиці підтримки через бізнес-інкубатори, інноваційні фонди;

- обґрунтувати систему ризик-менеджменту інноваційно-інвестиційного розвитку та зниження загроз пов'язаних з реалізацією наково-технічних розробок в сільськогосподарських підприємствах;

- обґрунтувати створення інноваційних фондів та ефективності екологоорієнтованих проектів для сільськогосподарських підприємств.

Об'єктом дослідження є процес формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів щодо формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання, системний підхід до вивчення економічних явищ. Поставлені в дисертаційній роботі завдання вирішувалися за допомогою таких методів: абстрактно-логічний (при теоретичному узагальненні сутності і змісту формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві); економічного аналізу та порівняння (при оцінці стану інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві); статистично-економічні (при групуванні аграрних підприємств за ступенем забезпеченості фінансовими ресурсами); анкетного опитування (для визначення стану фінансової забезпеченості аграрних підприємств); табличного і

графічного методів (для відображення інформації щодо стану інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку аграрних підприємств).

Теоретичною основою дисертаційного дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, фінансового менеджменту, викладені у вітчизняних та іноземних наукових працях. Основними джерелами інформації для аналізу й узагальнень були офіційні матеріали Міністерства аграрної політики України, Державного комітету статистики України, Головного управління статистики у Сумській області, дані підприємств і організацій та особисто проведеного анкетування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в отриманні наукових результатів, які містять положення теорії та практики формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві. Наукова новизна результатів дослідження конкретизується у таких положеннях:

вперше:

- запропоновано сутність поняття «інноваційно-інвестиційного захисту» визначати як сукупність елементів, що передають зміст, організацію та умови успішного функціонування економічного механізму збереження та ефективного використання інвестиційних ресурсів для інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств;

удосконалено:

- науково-методичні підходи до створення та функціонування системи інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств, орієнтованої на полегшення доступу суб'єктів аграрного бізнесу до інвестиційних ресурсів інноваційної спрямованості задля підвищення їх конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках;

- методику оцінки рівня інвестиційно-інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств, яка на відміну від існуючих базується на врахуванні як абсолютних значень показників, що характеризують соціальні, екологічні та фінансово-економічні результати діяльності підприємств, а також динаміку їх стійкого розвитку з використанням програмного продукту RISE;

- удосконалено методичний підхід прогнозування інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств, який на відміну від існуючих, визначається за ступеневією функцією збільшення чистого грошового потоку від щорічної дельти інвестування за рахунок створення і використання інноваційних фондів та бізнес-інкубаторів;

дістало подальшого розвитку:

- ідентифікація факторів, які перешкоджають інноваційно-інвестиційному розвитку сільськогосподарських підприємств, найсуттєвішими з яких є низький рівень взаємодії підприємств та наукової сфери, брак довгострокових інвестиційних ресурсів інноваційної спрямованості та недостатність державної підтримки, активізація яких може бути досягнута створенням бізнес-інкубаторів й інноваційних фондів;

- напрями інноваційно-інвестиційного захисту сільськогосподарських підприємств на основі ідентифікації внутрішніх і зовнішніх загроз та врахування системи ризик-менеджменту при прийнятті управлінських рішень;

- обґрунтування створення та використання інноваційних фондів, спрямованих на підвищення конкурентних переваг та зниження інноваційно-інвестиційних загроз екологічно безпечного виробництва в сільськогосподарських підприємствах.

Практичне значення одержаних результатів. Використання положень і пропозицій будуть сприяти удосконаленню управління інноваційно-інвестиційним розвитком аграрних підприємств. Запропоновані методичні положення можуть послужити основою для розробки нормативних документів, що регулюють функціонування аграрного бізнесу і його інфраструктури, складання державних програм підтримки інноваційного розвитку. Вони також можуть застосовуватися при розробці інноваційних програм розвитку на рівні підприємств.

Практичне значення одержаних у процесі дослідження результатів підтверджено довідками про їхнє впровадження, зокрема: ТОВ «ЛЕВІТЕ» м. Суми (довідка №14/1 від 02.02.2018 р.), ТОВ АФ «Вереск-Агро» (довідка №13 від 12.02.2018 р.) та ТОВ «СПГ «Сілва» (довідка №62 від 06.02.2018 р.) Білопільського району Сумської області, ТОВ «Агрофірма «Хоружівка» (довідка №82 від 15.02.2018 р.), Недригайлівського району Сумської області, Департаментом агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації (довідка № 01-21/504 від 21.03.2018 р.) та Сумським національним аграрним університетом (довідка № 885 від 20.03.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, отримані в процесі дисертаційного дослідження, які виносяться на захист, є особистим надбанням та отримані безпосередньо автором. Вони відображають авторський підхід до розв'язання проблеми формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використано лише ті ідеї та положення, що становлять індивідуальний внесок автора. Усі основні положення знайшли своє відображення у друкованих роботах.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження доповідались, обговорювались і отримали позитивну оцінку на наукових конференціях, зокрема, на III всеукраїнській заочній науковій конференції «Актуальні питання сучасної економіки» (м. Умань, 2011 р.); Науковій студентській конференції факультету економіки і підприємництва (м. Суми, 2011 р.); I Міжнародній науково-практичній інтернет конференції «Теорія і практика забезпечення ефективного розвитку суб'єктів ринку» (м. Полтава, 2012 р.); Науково-практичній конференції студентів Сумського НАУ (м. Суми, 2012 р.); Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Молодь та Інновації» (м. Горки, Республіка Білорусь, 2013 р.); V всеукраїнській заочній науковій конференції «Актуальні питання сучасної економіки» (м. Умань, 2013 р.); IV Міжнародній науково-практичній інтернет конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи» (м. Харків, 2013 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Фінансово-кредитне стимулювання розвитку територіальних суспільних систем» (м. Луцьк, 2014 р.); XVII науково –

практичній конференції «Сучасні технології сільськогосподарського виробництва», Гродненський державний аграрний університет (Республіка Білорусь, м. Гродно, 2014 р.); Науково – практичній конференції викладачів, студентів та аспірантів (м. Суми, 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції ХНАУ «Фундаментальні та прикладні проблеми підприємницької діяльності в аграрному секторі» (м. Харків, 2015 р.); Науковому семінарі «Соціально–економічний розвиток Сумщини: стан та перспективи» (м. Суми, 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції Східноукраїнського інституту економіки та управління (м. Запоріжжя, 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка і менеджмент: сучасні трансформації в епоху глобалізації» (Литва, м. Клайпеда, 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 45–річчю економічного факультету Подільського державного аграрно–технічного університету: «Актуальні проблеми аграрної економіки: теорія, практика, стратегія» (м. Кам'янець-Подільський, 2017 р.); Науково-практична конференція «Сучасні тенденції в економіці та управлінні»; Східноукраїнський інститут економіки та управління (м. Запоріжжя, 2017 р.); VI міжнародній конференції «Відновлювальні джерела енергії» (Польща, м. Криниця–Здруй, 2017 р.); Міжнародній науковій конференції «Сучасні тенденції досліджень сільськогосподарського машинобудування, ювілей 40-річного факультету виробничо-енергетичного факультету» (Польща, м. Краків 2017 р.).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження викладені у 14 наукових працях, з яких 9 – одноосібні, загальним обсягом 5,59 друк. арк., зокрема 4 – у наукових фахових виданнях України та інших держав, включених до міжнародних наукометричних баз даних, 3 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у закордонному науковому виданні та 6 в інших наукових виданнях.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації 246 сторінок, з них 205 сторінок основного тексту. Дисертація містить 56 таблиць, 32 рисунків, 5 формул, 5 додатків. Список використаних джерел нараховує 159 найменувань (1 табл. та 3 рис. займають повну сторінку).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, визначено мету, об'єкт, предмет та методи дослідження, відображено наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо особистого внеску здобувача та апробації результатів дослідження.

У першому розділі «**Теоретико-методичні засади формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві**» наведено сутність формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві, розглянуто сучасний досвід формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві, показані види та методи формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві.

Визначено, що інновації суб'єктів підприємництва в АПК представляють собою процес реалізації наукових досліджень та розробок у вигляді нових сортів рослин, порід та видів тварин, нових або удосконалених харчових продуктів, матеріалів та нових технологій у рослинництві, тваринництві та переробній промисловості, нових видів добрив по захисту рослин, нових методів профілактики та лікування тварин і птахів, нових форм організації та управління в різних сферах, нових підходів до збутових послуг, що підвищують ефективність виробництва.

Аграрні підприємства здебільшого використовують інновації із: селекції та генетики; техніки і технології; організації, управління і економіки та стійкого екологічного розвитку. Такі інновації мають забезпечуватись внутрішніми і зовнішніми джерелами фінансування включаючи і нетрадиційні: краудфандинг, венчурні фонди, бізнес-інкубатори, бізнес-ангели.

Доведено, що організація, умови гарантування успішного функціонування економічного механізму збереження, примноження та ефективного використання інвестиційних ресурсів в інноваціях має здійснюватись через моніторинг внутрішніх і зовнішніх загроз фінансового забезпечення аграрних підприємств.

В роботі здійснено систематизацію прямих і побічних економічних методів фінансового забезпечення інновацій аграрних підприємств за ознаками: бюджетні, фіскальні, кредитно-грошові, антимонопольні, зовнішньоекономічні (табл.1).

Організаційно-економічні методи забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку аграрних підприємств полягають у забезпеченні узгодженості інтересів останніх із державними структурами та іншими суб'єктами ринкового середовища. Інноваційні підприємства активно взаємодіють на різних етапах інноваційного процесу, при цьому переслідують різні цілі і відображають власні специфічні інтереси, що зумовлює багатомірність інноваційного процесу. Основним рушійним мотивом цілеспрямованої діяльності суб'єктів інноваційної сфери є можливість досягнення позитивного ефекту в конкретній сфері діяльності (науково-технічній, інвестиційній, виробничій, маркетинговій тощо). Так, наприклад, інвестори, як правило, зацікавлені у збільшенні капіталу інвестування, реципієнти – у підвищенні ефективності виробництва, і як наслідок – в зростанні прибутку. Інтереси держави і регіону полягають у розширенні бази оподаткування і отримання більших фінансових ресурсів для вирішення соціально-економічних і екологічних проблем. Тільки збіг у довгостроковій перспективі інтересів всіх взаємодіючих суб'єктів інноваційної діяльності уможливує активізацію інноваційних процесів і покращення інноваційного клімату для підприємств у конкретно взятому регіоні чи в країні взагалі. Неузгодженість інтересів означає недосягнення ефективного впливу на фактори управління, а внаслідок, неможливість досягнення поставленої мети.

В інноваційно-інвестиційному розвитку аграрних підприємств із року в рік зберігається низка негативних тенденцій. Це збільшення частки непрацюючих підприємств, збитковість аграрного сектору, невеликий обсяг вкладень в технічні інновації, скорочення числа зайнятих наукових співробітників в інноваційній діяльності тощо.

Організаційно-економічні методи забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку аграрних підприємств

Прямі економічні методи	Побічні економічні методи
Бюджетні	
- Формування структури доходів і видатків бюджетів	- Надання бюджетних субсидій на розвиток відсталих територій і галузей АПК
- Міжбюджетні дотації і субвенції для фінансування інноваційних проектів	- Надання субсидій на підготовку і навчання спеціалістів в сфері інноваційного менеджменту
- Розробка, затвердження і фінансування інноваційних проектів за рахунок бюджетних коштів, конкурсний відбір інноваційних проектів	- Встановлення порядку і умов надання бюджетних кредитів
- Розміщення на конкурсній основі бюджетних коштів між суб'єктами для фінансування затверджених інноваційно-інвестиційних проектів	- Бюджетні гарантії приватним інвесторам
- Контроль за цільовим використанням бюджетних коштів, виділених на фінансування затверджених інноваційно-інвестиційних проектів	- Стимулюючі субвенції для підприємств, які знаходяться в складних фінансово-економічних і екологічних умовах
Фіскальні	
- Визначення складу, ставок, порядку і строків уплати податків до бюджетів різного рівня	- Регулювання оподаткування
	- Надання податкових скидок на інвестиції в інноваційні проекти (податковий кредит)
	- Прискорена амортизація основних засобів
Кредитно-грошові	
- Випуск державних, місцевих, корпоративних цінних паперів	- Операції з державними, місцевими і корпоративними ЦП на фондовому ринку
- Цільове кредитування	- Страхування ризиків
Антимонопольні	
- Регулювання цін і тарифів	- Розвиток конкурентного середовища
- Встановлення певного рівня цін на деякі товари і послуги	- Створення бізнес-інкубаторів (кластерів тощо)
	- Надання інформаційних та консультативних послуг з організації бізнесу, інноваційно-інвестиційному бізнес-плануванню тощо
Зовнішньоекономічні	
- Торгова політика	- Залучення іноземних інвестицій
- Державний контроль за придбанням і поставками іноземної техніки і технологій	- Координація і контроль за здійсненням зовнішньоторговельної діяльності суб'єктів інноваційної діяльності
- Закупка державою іноземних технологій, патентів і ліцензій	- Митне регулювання
	- Надання пільг в сфері зовнішньоекономічних зв'язків

Ця ситуація склалась багато в чому завдяки існуючій системі недостатньої підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку аграрних підприємств. Економічна політика в цій сфері вимагає нових підходів. Так проведений корелятивний аналіз показав, що підтримка інноваційних проектів все ще

знаходиться на етапі становлення, а більшість задач поставлених перед центральними органами влади в цьому напрямі не було вирішено повною мірою.

До того ж світовий досвід показує, що кардинальне розширення масштабів діяльності сільськогосподарських підприємств і збільшення їх внеску в економічний і соціальний розвиток країни вимагає створення стабільної та ефективної системи державної підтримки аграрних підприємств на всіх рівнях: загальнодержавному, регіональному і місцевому.

При цьому особливе місце займає полегшення доступу малих і середніх аграрних підприємств до зовнішнього фінансування. Серед причин більш високої, ніж у великих підприємств, залежності фінансування від зовнішніх джерел фінансових ресурсів, можна виділити: обмеженість власного капіталу; невисока кваліфікація підприємців у питаннях фінансового менеджменту і неможливість мати повний штат необхідних фахівців; ускладнений доступ до фінансових ресурсів.

Проблема інноваційно-інвестиційного розвитку аграрних підприємств має вирішуватись комплексно, разом з питанням побудови відповідної інфраструктури підприємництва. Це дасть додатковий поштовх розвитку вітчизняного аграрного бізнесу, а також забезпечить у кінцевому підсумку покращення його кількісних та якісних показників. Накоплений досвід в частині побудови інфраструктури підприємництва досить великий. Найбільш ефективними структурами, що дозволяють досягнути комплексного ефекту (зростання чисельності підприємств, скорочення числа банкрутств тощо), є підприємства, які здійснюють «інкубування» сільськогосподарських підприємств. До них відносять: класичні бізнес-інкубатори, наукові (технологічні) парки, територіально-виробничі комплекси та коопераційні мережі.

У другому розділі «**Оцінка формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві**» охарактеризовано сутність інноваційно-інвестиційного розвитку аграрних підприємств, проведено оцінювання сучасного досвіду формування їх інноваційно-інвестиційного розвитку, а також змодельовано інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку аграрних підприємств.

За досліджуваний період питома вага аграрних підприємств, які займалися розвитком інновацій зросла на 1,5 п.в., та становили у 2016 році 18,9%. Найменша питома вага спостерігається у 2014 році та становить 16,1% (рис.1). Тенденція з 2012 року по 2014 рік веде до зменшення, потім з 2014 року по 2017 рік прямує до зростання. Це говорить про хвилеподібний розвиток інноваційної діяльності на підприємствах України.

Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності України є власні кошти. Так, за 2016 рік їх частка склала 94,8% від загальної суми витрат та становила 22036,0 млн. грн., що на 14700,1 млн. грн. більше порівняно з 2012 роком, де сума власних витрат на фінансування інноваційної діяльності України становила 7335,9 млн. грн. та займала 63,9% у загальній структурі витрат.

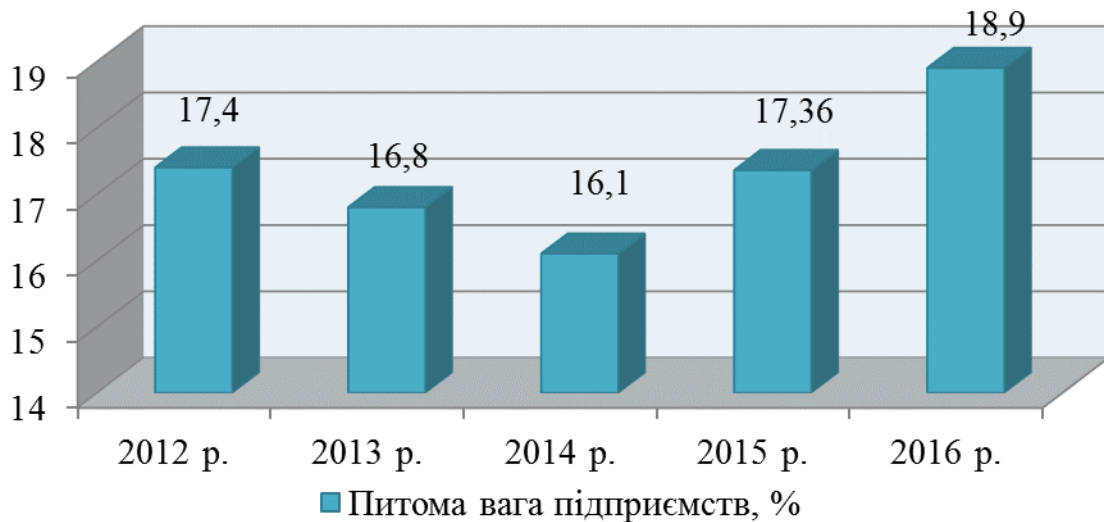

Рис. 1. Питома вага підприємств в сільському господарстві України, що займалися інноваційною діяльністю за 2012 -2016 роки, %

Зауважимо, що держава відіграє найменшу та останню роль в підтримці та розвитку інноваційної діяльності України, і це є основною проблемою реалізації інноваційної політики на вітчизняних підприємствах, в тому числі і на аграрних. Низька частка іноземного інвестування, в загальній структурі фінансування, свідчить про низький рівень інвестиційної привабливості інноваційного сектора підприємств і для зовнішніх інвесторів.

Отже, тенденції фінансування інноваційної діяльності останніх років засвідчують про наявність значних проблем в фінансовому забезпеченні інноваційної сфери та низький рівень розвитку інноваційної діяльності підприємств, що, в свою чергу, негативно відображається на рівні конкурентоспроможності виробленої продукції підприємствами та розвитку економіки України в цілому.

Оцінка п'яти агрохолдингів України за доходами від реалізації продукції, чистим прибутком (збитком), рентабельністю (збитковістю) активів, їх окупністю, в тому числі необоротних і оборотних, та рентабельністю (збитковістю) власного капіталу, покладена на їх внутрішню інноваційно-інвестиційну спрямованість та інвестиційну привабливість. Зокрема, рентабельність власного капіталу чотирьох із п'яти сільськогосподарських компаній показує високий рівень дивідентних виплат акціонерам (табл.2).

Низький рівень рентабельності власного капіталу ТОВ «Агротрейд» у 2016 році обумовлений посиленням фінансової автономії та недостатнім зростанням прибутків після 2014 року порівняно із іншими агрохолдингами.

За результатами комплексної оцінки 21 фермерських господарств Північно-Східного регіону України RISE-методом на основі 9 параметрів за 2017 р., які показують економічні, екологічні та соціальні аспекти їх діяльності, встановлено, що рівень безпеки джерела прибутку та система управління ризиками знаходяться на низькому рівні (45-53 пункти).

**Рентабельність (збитковість) власного капіталу
сільськогосподарських компаній України, за 2012-2016 роки, %**

Назва підприємств	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Відхилення 2016/2012 рр.(+/-)
ПАТ «Авангард»	21,63	21,41	-73,74	93,94	51,49	29,85
ПАТ «Агротон»	5,51	4,60	-92,15	3,05	42,79	37,29
ТОВ «Агротрейд»	41,96	18,13	-26,34	8,26	9,70	-32,25
ТОВ «Кернел»	19,09	8,19	-9,01	9,94	24,03	4,94
ТОВ «ІМК»	15,79	18,31	-52,24	32,17	36,41	20,61

Це означає, що їх середній дохід від господарської діяльності недостатній для інноваційно-інвестиційного розвитку, а основне джерело господарства складає тільки 13,6% загального доходу від бізнесу. Всі інші показники (рентабельність, стабільність, доступність інформації, стійкі зв'язки, ліквідність балансу, боргові зобов'язання, бізнес цілі) мають значення 66-78 пунктів і якщо не прийняти рішення стосовно стратегічного планування та використання стратегії розвитку ризик-менеджменту, то вище зазначені показники можуть погіршитися.

В роботі здійснювалась оцінка фінансової автономії, маневреності власного капіталу, забезпечення оборотних засобів власними коштами та фінансової стійкості окремих аграрних компаній України і Польщі (рис.2).

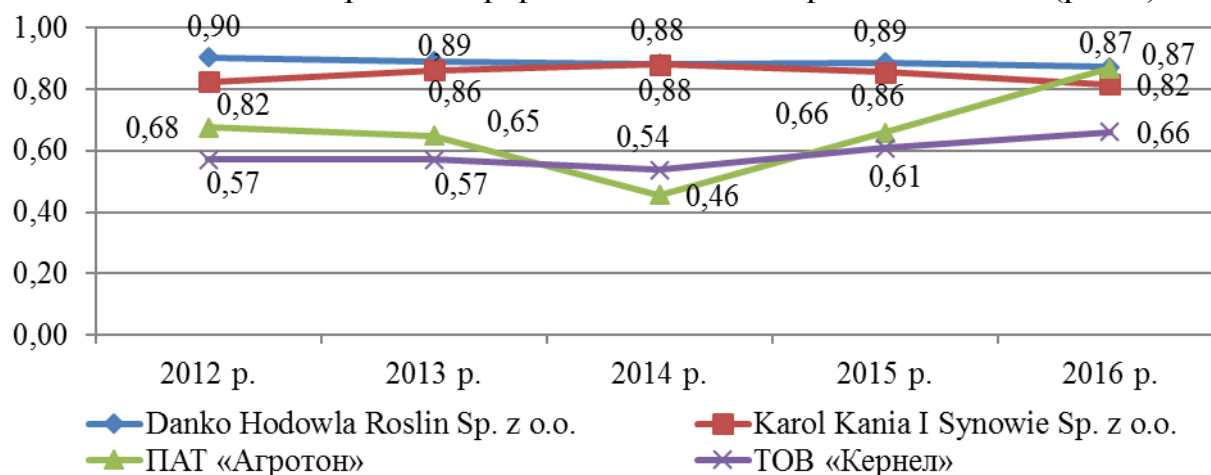

Рис. 2. Динаміка коефіцієнта автономії українських та польських аграрних компаній за найбільш наближеного до нормативного значення, за 2012-2016 роки

Зокрема, порівняльний аналіз співвідношення власного і залученого капіталу (фінансової стійкості) показав, що великі компанії можуть вільно функціонувати без сторонніх запозичень. Але більшість із досліджуваних польських компаній мають значення наближене до нормативного значення ($K_n = 2$) коефіцієнта автономії. До польських компаній, коефіцієнт яких найбільш наближений до нормативного відносяться Danko Hodowla Roslin Sp. z o.o. та

Karol Kania I Synowie Sp. z o.o.. До українських компаній з високим рівнем коефіцієнта автономії відносяться ПАТ «Агротон» та ТОВ «Кернел».

Графічне порівняння коефіцієнтів автономії аграрних компаній України та Польщі, говорить про більш стабільне фінансове становище польських аграрних формувань. Досліджувані українські агрохолдинги, з найвищими коефіцієнтами фінансової незалежності, які найбільше приближені до нормативного значення, менше забезпечені власним капіталом порівняно з польськими компаніями. Це вказує на більш ефективну господарську політику польських підприємств щодо інноваційно-інвестиційного розвитку.

У третьому розділі «**Напрямки формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві**» обґрунтовано засади державної підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві, запропоновано підходи щодо формування системи ризик-менеджменту інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві, а також обґрунтовано до впровадження інноваційних фондів та екологоорієнтованих проектів інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві.

Програму державної підтримки сільськогосподарських підприємств в роботі запропоновано здійснювати через інноваційний бізнес-інкубатор. Процеси його створення мають супроводжуватись принципами науковості, підтримки на всіх стадіях розвитку, ефективності за максимально продуктивних ресурсів, результативності щодо використання інноваційних технологій та їх відповідності.

Визначено, що подальший інноваційний розвиток фермерських господарств в межах бізнес-інкубаторів потребує їх кооперації і тісного співробітництва в напрямі сприяння передачі технологій або комерціалізації досліджень, співпраця з індустрією, інвесторами, науковцями та дослідниками, підтримки підприємницької діяльності.

Інноваційно-інвестиційний розвиток сільськогосподарських підприємств часто пов'язаний із зменшенням ризиків виробництва. В роботі розроблені рекомендації щодо диверсифікації продукції, зростання виробничої забезпеченості, страхування, використання орендних угод, інфляційного забезпечення. Управління інноваційними ризиками має здійснюватись на засадах трьох правил: інноваційний проект має право на існування і одночасно оцінку ризику його впровадження; кожна інноваційна модель має свій набір обмежень; оцінювання непередбачуваних ситуацій.

Майстерне поєднання інноваційної діяльності сільськогосподарського підприємства з ефективним використанням залучених інвестицій потребує відповідного захисту від зовнішніх і внутрішніх загроз забезпечуючи їх мінімізацію. В роботі запропоновано здійснювати впровадження інноваційно-інвестиційного захисту підприємств: 1) визначаються структурні елементи шляхом поділу за інноваційними зонами господарювання; 2) здійснюється фрагментація за інвестиційними проектами у кожній інноваційній зоні господарювання підприємства; 3) проводиться ідентифікація інноваційно-інвестиційних загроз підприємства (враховуючи внутрішні та зовнішні

фактори) та оцінка інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства; 4) при необхідності інноваційно-інвестиційний проект коригується; 5) прогноуються загрози інноваційно-інвестиційного захисту певних інноваційних зон господарювання та проводиться оцінка загального інноваційно-інвестиційного захисту підприємства; 6) формується комплексний висновок щодо стану інноваційно-інвестиційного захисту підприємства.

Механізм розвитку інвестиційних фондів екологічної спрямованості має економічні, фінансові та організаційні напрями з врахуванням формування складових кожної із них (рис. 3).

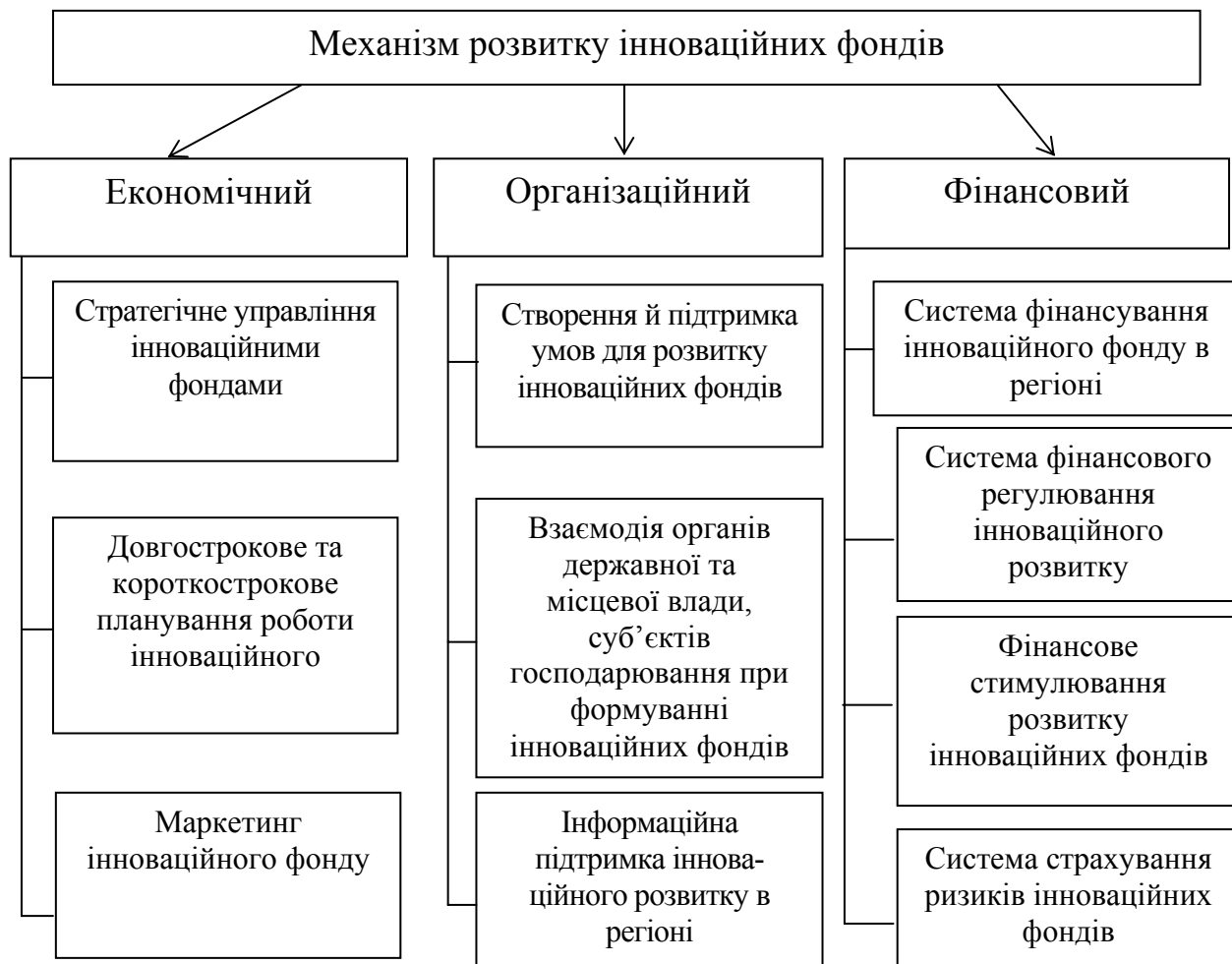

Рис.3. Складові механізму розвитку інноваційних фондів

Активізація інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств через інноваційні фонди має здійснюватись в напрямі доопрацювання та вдосконалення навичок розробки їх проектів, проведення інших видів технічної допомоги (наприклад підвищення кваліфікації у розробці та реалізації інноваційного проекту). Інноваційні фонди мають надавати додаткову підтримку заявникам через службу підтримки, яка підвищила б обізнаність щодо надання заявок, розробці інноваційних проектів, проведення дискусій серед потенційних партнерів, стосовно розробки спільного інноваційного проекту, підтримці їх партнерських відносин. Служба підтримки має бути зосереджена на вирішенні оперативних завдань при впровадженні

інноваційного проекту, наприклад, при отриманні запиту, який аналізується та пропонується відповідне рішення.

Грантоотримувачі – сільськогосподарські підприємства мають фінансово звітуватися, щоб обґрунтувати всі витрати, що виникають у зв'язку з наданням гранту, а також спонтанно, без попередження моніторилась аудитом інноваційного фонду.

Своєчасне виявлення інноваційно-інвестиційних загроз є найголовнішою умовою стабільного розвитку підприємства. В роботі процес інноваційно-інвестиційного розвитку господарської діяльності спрямований на підвищення якості навколишнього середовища, створення інноваційних фондів, екологоорієнтованих проектів та надання грантів їх фінансування. Встановлено, що критеріями відбору потенційних грантоодержувачів мають бути: актуальність інновації, відповідність інноваційного розвитку цілям екологічного розвитку, якість інноваційного проекту, плани щодо поширення інноваційного проекту, підвищення його стійкості, подальша підтримка досліджень при закінченні грантового фінансування.

ВИСНОВКИ

В дисертації узагальнено теоретичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо вирішення наукового завдання, формування інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Отримані теоретичні та практичні результати дозволяють сформулювати наступні висновки:

1. За результатами теоретичних узагальнень визначено, що сільськогосподарські підприємства потребують інноваційно-інвестиційного розвитку та його захисту, який має зосереджуватись на розробці нових та удосконаленні існуючих елементів концепції фінансового забезпечення. Зокрема, інноваційно-інвестиційний розвиток необхідно розглядати як процес поліпшення техніко-економічних показників діяльності підприємств, метою якого є зростання капіталізованої ринкової вартості, надання достатніх умов для життя і добробуту власників й основних споживачів продукції з урахуванням процесу ефективного фінансування у якості визначеного проекту. Крім того, необхідно здійснити ідентифікацію об'єктів фінансування, етапів інноваційного процесу, релевантних форм, методів і інструментів фінансування з урахуванням притаманного кожному з етапів рівня фінансового ризику та організаційно-правової форми господарювання.

2. Встановлено, що разом з традиційними формами інвестиційної підтримки сільськогосподарських підприємств необхідно створити сприятливі умови венчурного фінансування, реалізації можливостей світових інноваційних фондів та їх співпраці з вітчизняними суб'єктами господарювання. Така співпраця має враховувати потенціал кредитного, зокрема і лізингового обслуговування, субсидування, надання податкових та митних пільг, агрострахування, включаючи страхування інвестиційних та інноваційних ризиків, механізми стимулювання агровиробників за зниження поточних та капітальних витрат, підвищення рівня якості продукції, інновативності

організації сільськогосподарського виробництва, показників прибутковості, розвитку інтелектуального капіталу та покращення інвестиційного клімату в країні.

3. В абсолютних показниках витрати на фундаментальні наукові дослідження за 2012-2016 рр. зменшились на 14,9 %, а на прикладні – підвищились на 26,6%. Усього рівень витрат у фактичних цінах склав 122,4% за рахунок прикладних досліджень та експериментальних розробок. Наукоємність ВВП у 2012 р. склала 5,2%, а у 2016 р. 13,2%. Оцінка досліджуваних фермерських господарств за RISE – методом показала, що вони мають кілька альтернативних джерел прибутку серед яких аграрна діяльність складає 13,6 пунктів. Оскільки рівень безпеки джерела прибутку складає 45 пунктів, а управління ризиками 53 пункти при функціональних характеристиках (технічної забезпеченості, використання технології, налагодженості реалізації продукції та інше), що знаходяться на низькому рівні. Подальша їх інвестиційно-інноваційна діяльність в значній мірі залежить від зовнішніх джерел фінансування і зокрема державної підтримки їх інвестиційних проектів. Оцінка фінансового стану досліджуваних великих аграрних компаній показала, що більшість із них в достатній мірі забезпечені власними коштами і спроможні фінансувати частину своїх активів (амортизаційні відрахування, нерозподілений прибуток та ін.) в інноваційний розвиток. За рівнем рентабельності власного капіталу вони показують достатньо високу інвестиційну привабливість, низький рівень ризиків і високу фінансову стійкість в середньостроковій перспективі. Між тим в порівнянні із польськими аграрними компаніями українські агрохолдинги менше забезпечені власним капіталом.

4. Реалізація лінійної залежності між інвестиційною активністю агрохолдингів і валовим внутрішнім продуктом України показала, що зв'язок між цими величинами ідентифікується як помітний та побудована модель є адекватною реальним даним. За умови збільшення фінансування агрохолдингів в інновації на 10% (при впровадженні інноваційних фондів та бізнес-інкубаторів) за степеневою функцією, чисті грошові потоки показують зростання.

5. Визначено, що реалізація нових наукових ідей-новацій через інноваційні бізнес-інкубатори й інноваційні фонди, які можуть нарощувати інвестиційний потенціал в країні та підтримувати інноваційні проекти сільськогосподарських підприємств, має здійснюватися як технічна і технологічна допомога держави щодо підтримки малих та середніх фермерських господарств. Створення державних інноваційних бізнес-інкубаторів має супроводжуватись принципами: науковості; підтримки проектів на всіх етапах розвитку; ефективності використання ресурсів; результативності через апробацію інноваційних технологій та перевірки їх надійності.

6. Доведено, що інноваціо-інвестиційний захист є невід'ємною частиною ризик-менеджменту сільськогосподарських підприємств та кінцевим результатом, що планується досягти при запровадженні того чи іншого

інноваційного проекту, зниження загроз, пов'язаних з науково-технічними розробками, ноу-хау, ступенем його технологій та технологічним рівнем здійснюваного бізнесу. Такий захист має забезпечувати високий рівень стабільного інноваційно-технічного розвитку підприємства, постійно пристосовуватись до зовнішнього середовища, знижувати інвестиційні ризики та підпищувати інвестиційну безпеку.

7. Подальший інноваційно-інвестиційний розвиток сільськогосподарських підприємств можна активізувати через створену державну фінансову підтримку і ефективне функціонування інноваційних фондів. Джерела фінансування інноваційних фондів мають формуватись із державного і місцевого бюджету та короткострокового і довгострокового державного кредитування. Ризики реалізації інноваційних проектів мають бути мінімальними, середніми, максимальними, та комерційними, бюджетними, екологічними за видами отриманих ефектів. Стратегія розвитку інноваційного фонду має бути спрямована на об'єднання науково-дослідного потенціалу місцевого та регіонального рівнів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових виданнях України та інших держав, які включені до міжнародних наукометричних баз даних:

1. Мельник М.І. Сутність та джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності агроформувань. Науковий журнал : «Причорноморські економічні студії». Одеса. 2017. №18. С. 168-174. (Index Copernicus)

2. Мельник М.І. Аналіз рентабельності агрохолдингів України та резерви її підвищення. Фаховий збірник наукових праць національного авіаційного університету «Проблеми системного підходу в економіці». Київ. 2017. Вип. 5 (61). С. 117-124. (Index Copernicus)

3. Мельник М.І. Оцінка ефективності власного та позикового капіталу агрохолдингів України. Електронний фаховий науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». 2017. Вип. 12. С. 98-103. (Index Copernicus)

4. Melnyk M., Zabolotnyy S. The Financial Efficiency of Biogas Stations in Poland. M. Melnyk, S. Zabolotnyy. Renewable Energy Sources: Engineering, Technology, Innovation. Springer International Publishing AG, Cham, Switzerland. 2018. P. 83-93. ISSN 2352-2542 Journal DOI <https://doi.org/10.1007/978-3-319-72371-6> (Web of Science Core Collection) (0,4 друк. арк.). (Особистий внесок автора – проведено аналіз основних тенденцій та показників фінансової ефективності біогазових станцій Польщі, 0,25 друк. арк.)

Статті у наукових фахових виданнях України:

5. Мельник М.І. Формування венчурного механізму фінансування інноваційної діяльності агроформувань Сумської області. Уманський національний університет садівництва. 2015. С.172-177.

6. Мельник М.І. Інноваційна привабливість України на основі “Global Innovation Index”. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2017. Вип. 4 (10). С.123-128.

7. Мельник М.І. Моделювання фінансового стану сільськогосподарських агроформувань України. Науковий журнал: «Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії». 2017. Вип. 5 (11). С.168-175.

Статті у закордонних наукових виданнях:

8. Мельник М.І. Фінансове забезпечення підприємств аграрної сфери в сучасних економічних умовах. Білоруська державна сільськогосподарська академія. м. Горки. 2016. С.25-28.

Тези наукових доповідей:

9. Чупіс А.В., Мельник М.І. Інноваційно–інвестиційна діяльність агроформувань Сумської області та її фінансове забезпечення. Міжнародна науково-практична конференція ХНАУ. Харків. 2015. С. 158-161. (0,2 друк. арк.). *(Особистий внесок автора – проведено аналіз інноваційно–інвестиційної діяльності агроформувань Сумської області, 0,1 друк. арк.)*

10. Шалигіна І.В., Косенко Ю.М., Липчей М.І. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. II Міжнародна науково-практична конференція молодих учених і студентів «Фінансово-кредитне стимулювання розвитку територіальних суспільних систем». Луцьк. 2014. С.157-158. (0,15 друк. арк.). *(Особистий внесок автора – надано характеристику найбільш ефективним напрямкам управління фінансовими ресурсами підприємства, 0,1 друк. арк.)*

11. Шалигіна І.В., Липчей М.І. Доцільність застосування фінансово–стратегічного планування на сільськогосподарських підприємствах України. Матеріали XVII науково–практичної конференції «Сучасні технології сільськогосподарського виробництва». Гродненський державний аграрний університет. Республіка Білорусь, м. Гродно. 2014. С.163-165. (0,2 друк. арк.). *(Особистий внесок автора – розкрито сутність та місце фінансово-стратегічного планування в діяльності аграрних підприємств, 0,1 друк. арк.)*

12. Мельник М. Заболотний С. Сутність поняття фінансового стану підприємства. Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 45 – річчю економічного факультету Подільського державного аграрно – технічного університету: «Актуальні проблеми аграрної економіки: теорія, практика, стратегія». 2017. С. 262-265. (0,3 друк. арк.). *(Особистий внесок автора – розкрито значення поняття фінансового стану підприємства, 0,2 друк. арк.)*

13. Мельник М.І. Державна підтримка кредитного забезпечення агроформувань. Міжнародна науково-практична конференція Східноукраїнський інститут економіки та управління. Запоріжжя. 2016. С. 30-33.

14. Мельник М.І. Проблеми фінансування інноваційного розвитку агроформувань. Міжнародна науково-практична конференція «Економіка і менеджмент: сучасні трансформації в епоху глобалізації». Клайпеда (Литва). 2016. С. 292-296.

АНОТАЦІЯ

Мельник М.І. Формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності).- Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

Дисертаційна робота присвячена дослідженню теоретико-методичних засад формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві. Запропоноване авторське визначення змісту поняття інноваційно-інвестиційного захисту підприємств в сільському господарстві. Наголошено, що для покращення інвестиційного клімату в країні разом з традиційними формами інвестиційної підтримки сільськогосподарських підприємств необхідно створити сприятливі умови венчурного фінансування, реалізації можливостей світових інноваційних фондів та їх співпраці з вітчизняними суб'єктами господарювання.

Проведено оцінку інноваційно-інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств та змодельовано фінансове забезпечення інноваційного розвитку досліджуваних підприємств в сільському господарстві. Встановлено, що основним джерелом фінансування інноваційної діяльності в Україні є власні кошти підприємств та організацій.

Ідентифіковано проблеми, які перешкоджають достатньому фінансовому забезпеченню інноваційного розвитку підприємств в сільському господарстві. Доведена необхідність формування інноваційного ризик-менеджменту аграрних підприємств. Запропоновані інструменти зменшення рівня ризиків виробництва на сільськогосподарських підприємствах.

Розроблений фінансовий механізм розвитку інноваційного фонду на місцевому та регіональному рівні. Спроектована процедура надання грантового фінансування інноваційним підприємствам. Доведена необхідність створення інноваційних фондів та зазначені їх основні функції.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційний розвиток, фінансове забезпечення, фінансовий потенціал, рентабельність, власний капітал, ризик-менеджмент, інвестиційна привабливість, інноваційні фонди, державна підтримка, інноваційні проекти.

АННОТАЦИЯ

Мельник М.И. Формирование инновационно-инвестиционного развития предприятий в сельском хозяйстве. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 «Экономика и управление предприятиями» (по видам экономической деятельности). – Полтавская государственная аграрная академия, Полтава, 2018.

Диссертация посвящена исследованию теоретико-методических основ формирования инновационно-инвестиционного развития предприятий в сельском хозяйстве. Предложено авторское определение содержания понятия инновационно-инвестиционной защиты предприятий в сельском хозяйстве. Отмечено, что для улучшения инвестиционного климата в стране наряду с традиционными формами инвестиционной поддержки сельскохозяйственных предприятий необходимо создать благоприятные условия венчурного финансирования, реализации возможностей мировых инновационных фондов и их сотрудничества с отечественными субъектами хозяйствования.

Проведена оценка инновационно-инвестиционной привлекательности сельскохозяйственных предприятий и смоделировано финансовое обеспечение инновационного развития исследуемых предприятий в сельском хозяйстве. Установлено, что основным источником финансирования инновационной деятельности в Украине являются собственные средства предприятий и организаций.

Идентифицированы проблемы, которые препятствуют достаточному финансовому обеспечению инновационного развития предприятий в сельском хозяйстве. Доказана необходимость формирования инновационного риск-менеджмента аграрных предприятий. Предложены инструменты снижения уровня рисков производства на сельскохозяйственных предприятиях.

Разработан финансовый механизм развития инновационного фонда на местном и региональном уровне. Спроектирована процедура предоставления грантового финансирования инновационным предприятиям. Доказана необходимость поддержки инновационных фондов и определены его основные функции.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционное развитие, финансовое обеспечение, финансовое состояние, финансовый потенциал, рентабельность, собственный капитал, риск-менеджмент, инвестиционная привлекательность, инновационные фонды, государственная поддержка, инновационные проекты.

SUMMARY

Melnyk M.I. Formation of innovation and investment development of enterprises in agriculture. - Qualifying scientific work on the rights of manuscripts.

Thesis for a PhD degree in Economics, in specialty 08.00.04 - Economics and Management of enterprises (according to the types of economic activity). - Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

Thesis is devoted to the study of theoretical and methodological principles of the formation of innovation and investment development of enterprises in agriculture. The author's definition of the concept of financial support of innovative development of agroformations was offered. An analysis of the state of agroformations in Ukraine has shown that the level of development of domestic agricultural business can not be considered satisfactory yet.

The problem is not in quantitative but in qualitative indicators of the development of agricultural enterprises. From year to year there is an increase in the

share of unworking enterprises, a low level of investment in technical innovation, the loss-making of the agrarian sector and the reduction in the number of employed researchers in innovation activities, etc. This situation is largely due to the existing system of support for agribusiness enterprises. Emerging issues are the development of new approaches, the analysis conducted showed that it is still at the stage of formation, and most of the tasks set before the central authorities in this area were not resolved to the full.

Foreign experience shows that the general expansion of the activities of agrarian enterprises and their increase in the economic and social development of the country requires the creation of a stable and effective system of state support for agricultural enterprises at all structural levels: national, regional and local.

An estimation of financial support of innovative development of agroformations was carried out. It has been established that one of the main tendencies in the financial provision of innovative development of agroformation for today, especially at the level of small agricultural enterprises, is the constant need for significant innovational investments in technological innovations and technological re-equipment.

According to the results of the analysis of the Global Innovation Index, it has been established that Ukraine was rising every year in the rating, which suggests the development of the innovative sphere of the economy. But considering the indicator of the effectiveness of innovation, it can be argued that in the ranking of Global Innovation Index by this indicator, Ukraine's position was almost unchanged, which suggests that there are no significant changes in the dynamics of innovation development of the country.

It was established that the main source of financing of innovation activity of Ukraine is the own funds of enterprises and organizations. In general, there is a negative trend in the structure of sources of funding for innovation activities in the country. State funds, funds of foreign investors, other sources of financing occupy the smallest share in the structure of sources of financing of innovation activity of the country, and the largest share, borrowing own sources of financing. As a result of the analysis of Ukraine's innovation activity, it has been proved that the state plays the smallest and last role in supporting and developing the innovation activity of Ukraine, and this is the main problem of implementing innovation policy at domestic enterprises, including those in the agrarian sector of the economy.

High level of financial independence of agricultural companies of Ukraine and Poland was identified. It should be noted that agricultural companies in Poland have a more stable financial position. But most agricultural companies in Ukraine and Poland are financially independent, which allows them to conduct a sufficiently high level of predicted activity in the long period.

Problems have been identified that impede the sufficient financial provision of innovative agribusiness development. The expediency of state financial support for innovative development of agroformations has been substantiated. State financial support for innovative development of agroforming is one of the main conditions for the existence and development of agricultural enterprises to date.

A network of recommendations on the policy of the Ukrainian government were developed, which can serve as its benchmark for continuing the wording of the long-term character of the strategies of the latest innovations, research and development in the agricultural sector, taking into account small and large agricultural companies. It was proposed to implement a state program of technical assistance to agricultural enterprises through an innovative business incubator - a specialized business incubator, which creates conditions for the development and application of innovative technologies for small and medium enterprises. The main principles of creating state innovation incubators were outlined also.

The necessity of formation of innovative risk of management of agrarian enterprises was proved. Tools were proposed to reduce the level of risk of production at agricultural enterprises. The detailed scheme for making managerial decisions regarding the implementation of innovative projects at agricultural enterprises was developed. It is also offered to use three basic rules in the process of managing innovation risk in agricultural enterprises.

The generalized structure of public management of the innovation fund was presented, because effective management in the innovation system can be carried out through state authorities, which will provide a stable mechanism for financing the innovation fund and will support it in the long period.

The financial mechanism of the development of the innovation fund at the local and regional level was developed, since this kind of support is limited, therefore, the financial mechanism plays an important role among the components of the mechanism for the development of local and regional innovation funds.

The procedure for granting grant financing is innovative. It also proves the need to create an innovation fund support service and its main functions.

Key words: innovation-investment development, financial support, innovations, agroformation, innovative development, innovation activity, financial status, financial potential, profitability, equity, risk management, investment attractiveness, innovation funds, state support, innovative projects.

Підписано до друку 18.10.2018 р. Замовлення № 113. Папір офсетний.
Друк різнографія. Формат 60x90/16. Ум. друк. арк. 1,5.
Гарнітура Times New Roman Суг. Тираж 100.

Редакційно-видавничий відділ Полтавської державної аграрної академії.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №2174 від 26.04.2005 р.
Адреса: 36003, м. Полтава, вул. Г. Сковороди, 1/3.